

НАПРЯМ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Капітула Сергій Васильович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання
та інноваційного розвитку*

Криворізького національного університету

Животова Діана

магістрант

Криворізького національного університету

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-25>

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Банківська система України зазнає суттєвих збитків від економічних криз, що сприяє погіршенню ліквідності банків. Під ліквідністю розуміють можливості комерційного банку здійснювати свої зобов'язання перед інвесторами, кредиторами, вкладниками та будь-якими клієнтами. Менеджери банків постійно контролюють стан ліквідності, тому що ці установи існують не тільки за рахунок власних коштів, зокрема критичне значення має залучені від сторонніх суб'єктів кошти на депозити тощо. З цих причин банківська діяльність ґрунтується на зобов'язаннях, які створюють умови лише для результативного використання таких коштів.

Українські комерційні банки раніше позичали вагомий обсяг фінансів в економічних агентів та вкладали їх в довгострокові високодохідні активи, отримуючи при цьому високі прибутки. Але така ситуація була каталізатором підвищеного ризику ліквідності.

Приводом для появи погіршення ліквідності є зменшення кредитоспроможності позичальників внаслідок уповільнення реалізації продукції та зростання витрат вкладників. В таких умовах виникає відтік грошей з банківських рахунків.

Саме знаходження шляхів недопущення кризи ліквідності та укріплення результативності адміністрування ліквідністю в умовах кризових явищ на фінансових ринках пояснює актуальність даного дослідження.

Управління ліквідністю банку – це складний багатогранний процес, який ставить перед собою мету не лише зменшити ризик ліквідності, але здійснити основну діяльність задля отримання прибутку. Питанню управління ліквідністю банку приділяється багато уваги з боку науковців та економістів-практиків.

Ліквідність банку представляє собою можливість банку без затримки та в повністю здійснювати свої зобов'язання та терміново задовільнити будь-який запит клієнтів у грошах в зручний для них час. Ліквідність балансу – залежності деяких статей активів до пасивів балансу банку задля визначення та дотримання нормативних значень. Ліквідність активів – це можливість активів банку сплачувати його зобов'язання або здатність їх перетворювати у високоліквідні активи в необхідний момент часу. Ліквідність пасивів – це пасиви банку, на які не впливають коливання відсоткових ставок на фінансових ринках, тобто пасиви, які весь час перебувають на банківських рахунках або термін погашення яких можна передбачити. Ліквідність банківської системи – це можливість банку здійснювати свої зобов'язання перед міжнародними валютно-фінансовими установами, державою, підприємствами, вкладниками, кредиторами, а також вміння знаходити додаткові фінанси в суб'єктів економічних відносин на зовнішніх та внутрішніх ринках задля надання їх іншим суб'єктам. Банківська ліквідність важливим фактором як для внутрішньобанківського менеджменту, так і для банківської системи країни.

Рис. 1. Взаємозв'язок понять «ліквідність банківської системи», «ліквідність банку», «ліквідність балансу», «ліквідність активів і пасивів»

Серед багатьох завдань управління банками найголовнішим є необхідність забезпечити оптимальний рівень ліквідності. Банк можна вважати ліквідним лише тоді, коли у нього є доступ до фінансових ресурсів, що можна залучити за справедливою ціною, коли вони найбільш необхідні. У 2018 році з'явився коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – новий норматив ліквідності, що підвищить доступ банків до короткострокових коштів ліквідності. Впродовж 2018 року коефіцієнт вираховувався Приватбанком у тестовому режимі, а в кінці року перейшов у обов'язковий до виконання – мінімальне значення було доведено до 100% вже у грудні 2019 року. Також було затверджено коефіцієнт чистого стабільного фінансування – ще одна методологія розрахунку нового нормативу довгострокової ліквідності (NSFR). Впровадження нормативу здійснено у 2020 році з урахуванням кількісного аналізу впливу. Головною метою NSFR – є зробити пасиви та активи банків збалансованими за строками погашення, стимулювати банки залучати депозити на довгі терміни та зменшувати їх залежність від коротких термінів фінансування.

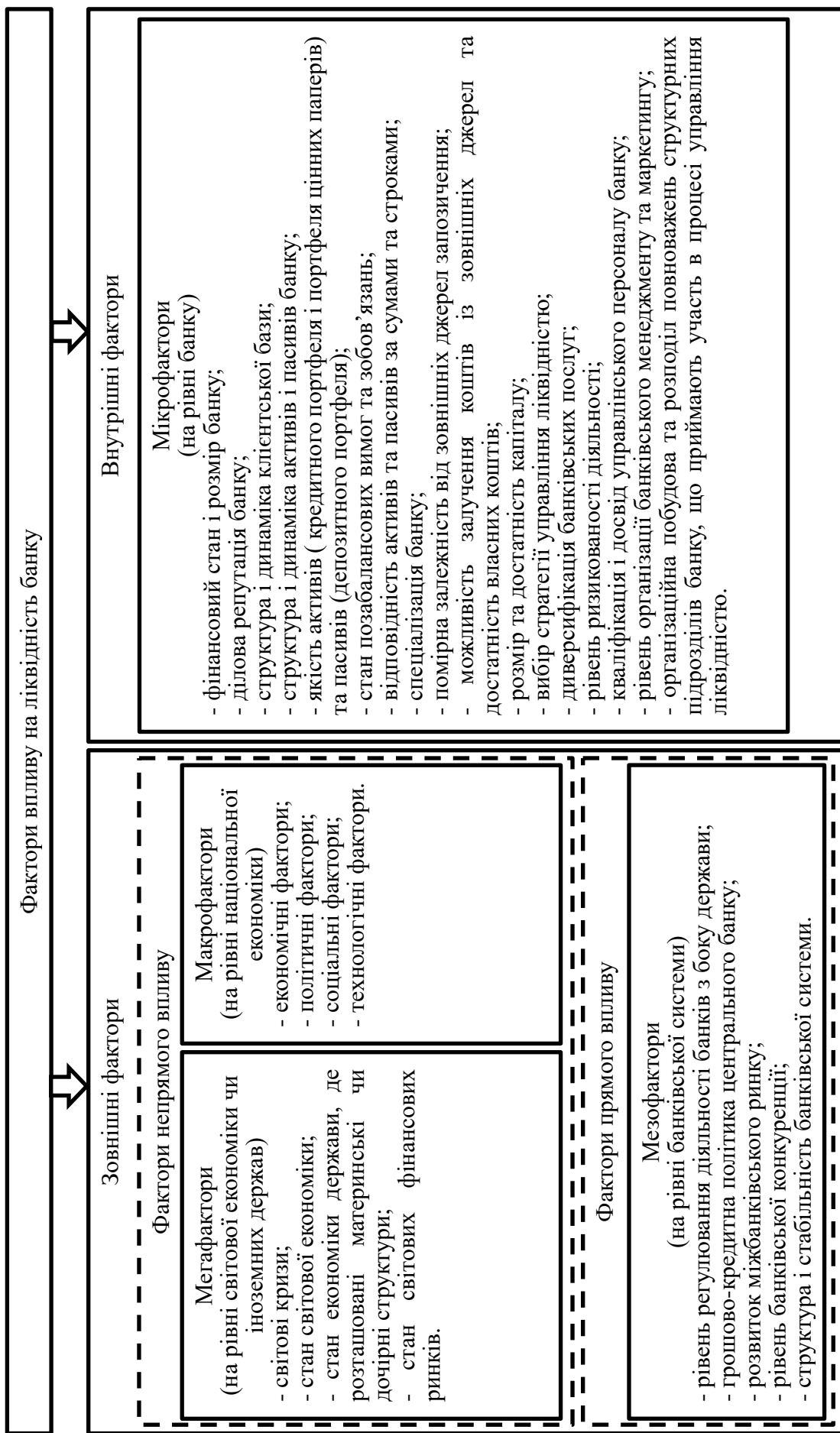

Рис. 2. Класифікація факторів впливу на ліквідність банку

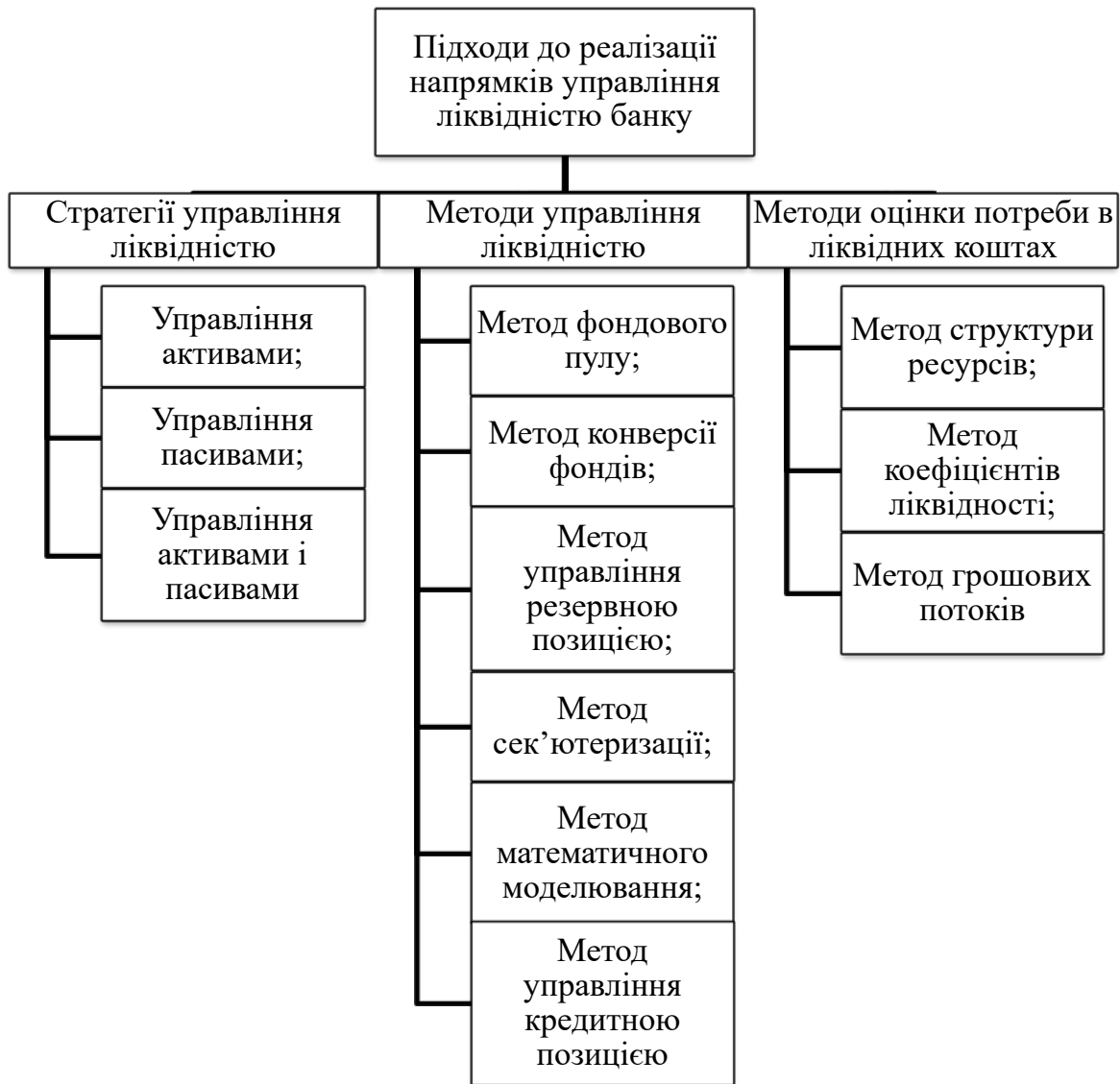

Рис. 3. Підходи до реалізації напрямків управління ліквідністю банку

Для адміністрування ліквідністю в роки кризи створено План першочергових дій при появі кризи ліквідності, в якому наведено список ймовірних причин, що слугують каталізатором кризи, характерні риси кризи, а також необхідні заходи щодо акумуляції та ліквідації кризових проявів. Планом визначені відповідальні за вказані заходи служби та дотримання запланованої взаємодії. ПриватБанком також здійснює стрес-тестування ліквідності за алгоритмами, що розглядають ймовірні несприятливі умови. Завданням ПриватБанку на плановий період згідно з цілями бізнес-

стратегії є успішний результат для показників прибутковості зі збереженням лідерства щодо позицій на українському банківському ринку. Головні пріоритети ПриватБанку на найближчу перспективу: продовжувати накопичувати якісний кредитний портфель зі збільшення кредитів малому та середньому бізнесу; підтримка комфортного та потрібного рівня ресурсної бази при наявній стратегії спаду вартості; перетворення внутрішніх бізнес-процесів, які дають можливість збільшувати результативність бізнесу та якість надання послуг клієнтам; продовжувати удосконалення та покращення регіональної мережі відділень та банківської інфраструктури; розробляти та запускати якісні та інноваційні продукти та сервісів.